

Mini-methodes met maximale resultaten. Leren construeren en reflecteren in een pabo-praktijk, deel 2.

1 januari 2002

Auteur: Mieke Smits

Volume: 33

Nummer: 3

Pagina's: 72-81

Documenten

- [moer_jrg33_018.pdf](#)

m ieke s mits module de didactiek van aanvankelijk lezen en schrijven waarover ik in het vorige artikel schreef weer anders ingericht actief en sociaal leren betekent dat studenten moeten handelen mini methodes met aan de leerinhoud en dus ermee aan de slag moeten hoe ik dit heb aangepakt beschrijf ik maximale resultaten in dit artikel naast een nieuwe opzet van de module wilde ik tevens twee nieuwe invalshoeken bij deze module een rol laten leren construeren en reflecteren in een spelen hoe kan ik mijn collega's beter pabo praktijk deel 2 betrekken bij de ontwikkeling van een nieuwe opzet en op welke wijze kunnen we ict een rol laten spelen in de module in moer 2002 1 heb ik mijn praktijk zoals ik die in pabo arnhem uitvoerde geëxpliciteerd on1 vat te loslaten en vertrouwen krijgen op mijn eigen onderwijspraktijk een praktijk een duidelijk leerpunt uit eerdere opzetten van die mijns inziens moet voldoen aars de nieuwe de module de didactiek van aanvankelijk lezen denkbeelden over leren en ondenvijzen het leren en schrijven was het durven ruimte te geven aan dient opgevat te ivorden als een actief en sociaal proces de studenten om zelf te experimenteren met de gebaseerd op sociaal constructivistische leertheorieen inhouden die ze zich eigen moeten maken in onderwijzen betekent in dit verband het begeleiden de afgelopen jaren vanaf 1993 zijn er goede van dit actieve en sociale proces de rol van de materialen ontwikkeld waarin de leerstof die opleidingsdocent verandert in deze nieuwe context van van belang is voor de didactiek van lezen en kennisoverdrager naar procesbegeleider van het schrijven op verschillende manieren wordt ondenvijsleerproces van de studenten in retoriek aangeboden gemakkelijker gezegd dan in de praktijk gedaan op basis van ervaring weten we dat de ontwikkelde materialen geschikt zijn ons de inhouden van het leren lezen en schrijven in het vorige artikel heb ik vooral mijn

zelfstandig eigen te maken tijdens de worstelproces van het in de hand houden en bijeenkomsten in totaal zijn er negen loslaten van het onderwijsleerproces laten zien bijeenkomsten van anderhalf uur verdeeld over te veel nog probeerde ik vat te houden op het twee periodes van tien weken wordt vooral leren van de studenten weliswaar kregen de aandacht besteed aan het leren praten over en studenten binnen de opdrachten veel ruimte om toepassen van de leerstof en aan het ontwikkelen zichzelf te laten zien en mee te denken van een visie omtrent te kiezen didactiek reflecteren maar de versnippering van de voorheen werd die leerstof in concrete leerinhoud in strakke opdrachten bood opdrachten opgedeeld die dan weer in groepen tegelijkertijd weinig ruimte aan eigen initiatief moesten worden uitgewerkt dat werkte niet van de studenten ook het sociale aspect kwam voldoende constructief zoals ik in moer 2002 1 minder tot zijn recht dan ik steeds hoopte al schreef de studenten voelden onvoldoende maar door erover te schrijven nieuwe binding ownership met de stof vaak te laat streefdoelen voor mezelf vast te stellen opnieuw ontdekten de studenten de relevantie van de uit te proberen begint zo langzamerhand voor inhoud de vraag die ik me na afloop van die mezelf wel duidelijk te worden hoe een module dan ook stelde was hoe krijg ik de leeromgeving die uitdaagt actief en sociaal studenten zover dat ze zich vanaf het begin gaan kennis te construeren ingericht kan worden interesseren voor het onderwerp gaan praten een eeromgeving waarbinnen reflectie op de over de inhoud van het vak en de didactiek dat zelfgeconstrueerde kennis een belangrijk ze dat samen doen co peratioe en dat er ontwikkelinstrument is tot verder leren en resultaat op tafel komt dat te evalueren is we ontwikkelen leiden tenslotte studenten op om straks in het academiejaar 2000 2001 heb ik de startbekwaam voor de klas te staan en op een o f 2002 3 moer 72 andere wijze zullen we die startbekwaamheid orde aan de hand van eigen ervaringen een moeten evalueren verhaal bijvoorbeeld jubelier je leert lezen van twee woorden kwamen hoog in mijn vaandel te hans hagen en confrontaties niet vreemde staan loslaten en vertrouwen voor mij boeken marokkaans russisch turks et cetera betekenden deze woorden concreet dat ik de bespreken we gezamenlijk wat dit wonder strakke regie van de lessen los moest leren laten inhoudt en dat ik er vertrouwen in moest hebben op er ontstaat een schema met aan de ene kant wat voorhand dat studenten zelf kunnen en willen kinderen kunnen bij het lezen en schrijven en leren om dit te bereiken was er mijns inziens aan de andere kant wat een leraar zoal kan doen een sterk begin nodig een allesomvattende om de kinderen zover te krijgen het schema beginopdracht die uitdagend genoeg is om zie figuur 1 vormt nu de basis voor de samen aan de slag te willen en kunnen gaan een basisopdracht opdracht die zo geformuleerd is dat de studenten de leerinhoud van de didactiek van ste l dat je gevraagd wordt om mat erialen te maken lezen en schrijven als hun probleem ervaren voor de basisschool in het kader van leren lezen e n waarvoor ze samen oplossingen willen zoeken schr ij ve n zowel voor de leerling als voor de leerkracht tegelijkertijd moet er voldaan worden aan wat voor oefeningen en opdrachten bedenk je dan voor doelen die studenten uiteindelijk startbekwaam kinderen zodat ze leren lezen en schrij ve n en we lke maken de doelen die ik voor ogen heb en die aanwijzingen geef je de leerkracht i nee oen lee rlingen studenten met be-

hulp van zo'n krachtige in dit proces te begeleiden of te sturen beginopdracht moeten bereiken zijn weten wat de vakinhoud van aanvankelijk deze basisopdracht geldt voor alle studenten lezen en schrijven is kunnen navertellen in vervolgens verdeel ik de studenten in groepen vakjargon voor collega's en in gewone volgens het expertgroepen en stamwoorden voor bijvoorbeeld ouders groepen idee elke expertgroep krijgt een weten hoe je kinderen positief kunt uitdagen specificatie van de opdracht die specificatie is en ondersteunen pedagogisch didactisch wat betreft inhoud gebaseerd op de handelen verschillende methodes die er op het gebied van kunnen integreren van deze kennis in de aanvankelijk lezen en schrijven zoal zijn zie kennis over lezen en schrijven generaliseren figuur 2 daarmee wil ik tevens bereiken dat samenhang met andere vakken leren zien studenten methodes inkijken en leren kennen transfer ontwikkelen van reflectieve vaardigheden het schema dat we aan het begin samen hebben verworven van communicatieve en sociale gemaakt dient voor de studenten als handvat vaardigheden om de materialen vorm te geven en de taken te verdelen in de expertgroep het uiteindelijke krachtige beginopdracht resultaat wij noemen dit op de pabo inmiddels wat beweegt studenten het beste om vak de mini methode moet wel een geheel zijn en kennis² te ontwikkelen en dan bij voorkeur in door een andere collega student direct te samenhang niet het totale onderwijswerk gebruiken in de praktijk om het gebruik in de zelf les moeten geven iets aan een ander praktijk van de ontwikkelde materialen te duidelijk moeten maken dat zet aan tot stimuleren komen de mini methodes na afloop nadenken over de inhoud en het proces van de module in de bibliotheek te liggen ik wat moet ik aanbieden en hoe ga ik dat kom hier in het kader van evalueren nog op aanpakken twee uitgangsvragen voor de terug beginopdracht die ik kortweg de uitgeversopdracht heb genoemd om deze vragen het onts t a an van de mini methode te beantwoorden hebben studenten kennis zodra de opdracht helder is gaan de studenten nodig waarnaar ze zelf op zoek moeten³ in groepen aan de slag in de expertgroepen elke tijdens een eerste bijeenkomst komt het groep heeft een letter gekregen zie figuur 2 die wonder van het leren lezen en schrijven aan de het uitgangspunt vormt voor het maken van de 2002 3 moer 73 proces van lezen proces van schrijven in klankzuivere periode in klankzuivere periode leerlinggedrag leraargedrag leerlinggedrag leraargedrag g z letters aan klanken i letters aanleren i klanken leren r klank tekenkoppelin g leren koppelen beeld visueel en koppelen aan tekens aanleren getekend ofwel letters als bij lezen niet extra klank laten horen aandacht voor gebaar motorische oefening verhaal om de letter hier integreren wat heen bedenken bij module schrijven aan de orde komt 2 aangeboden letters a visuele discriminatie a aangeboden klanken a auditieve discriminatie leren onderscheiden oefeningen bedenken leren onderscheiden oefeningen b e denken tussen andere letters van gemakkelijk naar tussen andere klanken van gemakkelijk naar moeilijk moeilijk 3 klanken hardop aan 3 auditieve synthese 3 woorden hardop in 3 auditieve analyse elkaar leren koppelen oefeningen bedenk e n afzonderlijke klanken oefeningen bedenken tot een woord met verdelen met klankzuivere enkel klankzuivere enkelvoudige woorden eenvoudige woorden opklimmend in opklimmend i n moeilijkheidsgraad moeilijkheidsgraad mkm minkm mkm minkm mmkmm etc minkram etc 4

letters woorden 4 letters woorden 4 letters woorden en 4 auditief letters woorden zinnen tekst leren zinnen en tekst laten zinnen zelfstandig en zinnen laten schrijven lezen begrip en leren schrijven zonder zichtbare voor techniek beelden in de klas 5 zingen betekenis veel met kinderen te ksten leren schrijven 5 vrije schrijfoopdrachten geven aan de woorden over boeken praten over dingen die je bedenken alle kinderen zinnen en tekst zowel over de vorm bezighouden moeten de gelegenheid wat lees ik als over de inhoud krijgen te schrijven hoe lees ik dus verschillend en waarom lees ik niveaus van tekst schrijven aanbieden figuur 1 schema leerling en leraar drag met betrekking tot leren lezen en schrijven materialen de vraag die de studenten zich zoekende in de studiematerialen en methodes moeten stellen is wat ze zelf moeten weten over komen studenten als vanzelf op allerlei ideeën de letter vakinhoudelijke kennis hoe ze de en intussen praten ze over het vak bijvoorbeeld letter het beste aan de kinderen kunnen als ze een oefening moeten maken met aanbieden vakdidactische en pedagogische betrekking tot visuele discriminatie zullen ze kennis en hoe ze de aanwijzingen voor de leraar eerst moeten weten wat visuele discriminatie is het beste kunnen beschrijven al pratende en die informatie kunnen ze vinden in het 2002 3 moer 7 4 pabo 11 expert expert expert expert expert expert boom ik pen naam jos vis roos maan teen lees dik in vis roos neus rik rik kom vuur vis buik kam den haan pim sok oog lip pap ra t nieuwe nieuwe niemve nieuwe nieuwe nieuwe letter eu letter ce letter d letter u letter m letter o 0 stamgroep 1 2 3 4 5 6 stamgroep 2 7 8 9 10 12 stamgroep 3 13 14 15 10 17 s stamgroep 4 9 20 21 22 23 2 4 26 27 28 29 stamgroep 5 zs figuur 2 indeling in expert en stamgroepen en specificatie van de opdracht zelfstudiemateriaal vervolgens moeten ze met in de bibliotheek voorhanden zijn ze mogen de letter die ze hebben toegewezen gekregen ook uit bestaande methodes kopiëren als het zie figuur 2 een oefening bedenken voor de gekopieerde materiaal in hun ogen aansluit bij leerling daarbij moeten ze rekening houden de opdracht die ze hebben gekregen op basis met verschillen tussen leerlingen de een kan van de keuzes die studenten maken kan ik zien meer dan de ander ten slotte moeten ze of ze begrepen hebben waarover het gaat aanwijzingen geven voor de leraar hoe die de zeker bij het maken van materialen voor oefeningen kan gebruiken en hoe die kan leerlingen wordt al snel duidelijk of studenten omgaan met verschillen intussen ben ik op de de essentie van het lees en schrijfproces te achtergrond aanwezig voor vragen en vang ik pakken krijgen en of ze in staat zijn te mooie uitspraken op zoals je mag niet er verwoorden hoe het gebruik van die materialen zeggen maar r hoor ik een studente tegen uitgelegd of aangeboden moet worden rekening een andere zeggen of auditieve analyse is wel houdend met verschillen tussen leerlingen hetzelfde als hakken kijk maar hier staat het het belang van een goede samenwerking om de vragen die studenten tijdens het werken aan samen tot een goed eindproduct te komen blijkt mij stellen noteer ik ook in een schrift tevens in de regel al heel snel als de samenwerking schrijf ik op hoe ze aan het werk zijn en kijk ik minder goed verloopt ontstaan er mee net de ontwikkeling van de opdrachten onevenwichtige producten dat proces van gedurende het ontwikkelproces mogen samenwerken stellen we bij het evalueren ook studenten gebruik maken van alle materialen die nadrukkelijk aan de orde

2002 3 moer 75 studenten tijdens deze interventies bijna altijd heel aandachtig zijn de vragen komen immers van henzelf en dat motiveert tijdens deze klassikale interventies merk ik dat ik als docent ook voldoende aan mijn trekken kom en toch voldoende stof kwijt kan maar nu op een veel natuurlijker manier dan voorheen evaluëren van het proces en het product de mini methodes moeten na 6 bijeenkomsten af zijn en aan elkaar gepresenteerd worden in de stamgroepen zie figuur 2 het schema dat we aan het begin gemaakt hebben zie figuur 1 studenten aan het werk dient hierbij als kijkwijzer komen alle onderdelen aan de orde zo ja hoe en wat vindt klassikale interventies men ervan zo nee welke ontbreken en hoe per bijeenkomst bouw ik een klassikaal moment komt dat gerichte reflectie op eigen en in om zaken aan de orde te stellen die me tijdens andermans materialen peertoetsing vindt dan het rondlopen opgevallen zijn bijvoorbeeld het plaats per groep worden er aantekeningen verschil tussen leerlinggedrag en leraargedrag bij gemaakt die bij de betreffende mini methode auditieve analyse en synthese vinden studenten gevoegd worden studenten presenteren op deze erg moeilijk ik vraag studenten klassikaal voor wijze hun eigen materialen aan elkaar vooral te doen hoe de auditieve synthese oefeningen groepen die veel werk gemaakt hebben van de die in hun eigen groep gemaakt zijn eruit zien minimethode vinden het prettig om over hun ik vraag de rest erop te reageren en intussen werk te praten deze korte presentaties leveren schrijf ik mee op het bord wat er gebeurt veel inzicht op hoe groepen gewerkt hebben vervolgens vraag ik iedereen de eigen ogenschijnlijk dezelfde opdracht blijkt op materialen nog eens goed na te kijken en de meerdere manieren uitgewerkt te kunnen theorie ernaast te leggen ook weer reden voor worden het werk kan op verschillende mooie uitspraken van studenten zoals nu zie ik manieren verdeeld zijn de ene manier blijkt precies wat ik verkeerd gedaan heb voor veel handiger dan de andere hoe beter er studenten valt op dit soort momenten het samengewerkt is hoe mooier de eindproducten kwartje pas echt ogen ook de kwaliteit van de opdrachten en de deze interventies gebruik ik meestal ook om de uitleg daarbij nemen toe naarmate er beter aandacht te vestigen op voorbeelden uit de samengewerkt is dat de mini methodes ook in praktijk tijdschriftartikelen een mooi leesboek de bibliotheek komen te liggen motiveert de voor jonge kinderen mijn ervaring is dat studenten extra er veel werk van te maken de uitgeversopdracht wordt op deze wijze functioneel doordat er in de mini methodes een beroep gedaan wordt op verschillende kwaliteiten komen onvermoede talenten bovendrijven sommige studenten blijken grote tekentalenten voor het maken van mooie beelden bij de letters kunnen ze hun tekentalent kwijt en de hele groep profiteert mee onder uitroepen van bewondering anderen kunnen prachtige verhaaltjes schrijven voor kinderen wat op zich een hele kunst is als je alleen maar klankzuivere woorden mag gebruiken en een beperkt aantal studenten voor de klas tijdens interventie bekende letters ter beschikking hebt we r 2002 3 moer 76 e gdy 1 f pe 1 ey p etalage nederland s home inhoud in het kader van het onderwijswerk op de pabo maken st zoeke n mate ri alen bij i edere activi teit houden de studenten zich d ri e vragen omhoog g ouden apens taar t wat houdt de activiteit precie s in materiale n hoe kan de ac t iviteit h et best e geg even w ord en waarom ge koze n voor d ez e inhoud en werkwijze ond erwijs algemeen uitge-

breide beschrijvingen van de activiteiten nederlands stage vinden in de studiegids them a de m a t erialen di e gemaa k t word en liggen ter inzage v o o r da a rmee he b b e n we b e paal de bedo elinge n 1 tonen wat studenten leren en maken tijdens de mop leerproces inzichtelijk maken 2 samenhang tussen thema en vaklessen te kunnen b startpagina beoordelen prog ress w ww 3 continuïteit van het leerproces van de studenten e opleiders te betrachten 23 03 0 1 4 leren van elkaar 5 leren reflecteren op eigen en andermans producten onderdeel van het eigen leerproces en op basis van inzicht d e p rod ucten d ie ter inzage l iggen zijn door collega stu d enten van de pa ra lle lle groep en en de op lei d ings d ocenten nederlan d s va n figuur 3 de eerste webpagina van de etalage nederland s anderen zijn meesters in het helder formuleren heeft niemand moeite gehad met deze van aanwijzingen op deze wijze leren werkwijze commentaar en dergelijke komen studenten eigen en andermans talent te kennen immers ter inzage van iedereen beschikbaar en te waarderen tevens leren ze dat je in het andere studenten kunnen ideeën uit de mini onderwijs echt niet alles alleen hoeft te kunnen methodes halen voor hun eigen lessen en te doen je kunt gebruik maken van elkaars sterke kanten inzet van ic t zoals waarschijnlijk op veel pabo s is ict ook de gemaakte materialen neem ik als op de pabo in arnhem een speerpunt hoe opleidingsdocent mee om te bekijken alvorens i ntegreer j e nu op een zinvolle manier ic t in je ze in de bibliotheek terecht komen aan de hand onderwijs dat was een vraag waarvoor ook de van het schema de kijkwijzer geef ik gericht sectie nederlands van pabo arnhem zich gesteld commentaar op de minimethodes het zag ervan uitgaande dat ict het leren en commentaar voeg ik samen met het onderwijzen van studenten beïnvloedt heb ik commentaar dat de studenten al geschreven gekeken naar uitvoerbare mogelijkheden op hebben bij de minimethodes en leg ze in de korte termijn de meeste secties in pabo bibliotheek onze fysieke etalage studenten arnhem hebben een eigen website die website weten dat dit de werkwijze is dat is aan het is in principe bedoeld voor studenten en voor begin van de module afgesproken tot nu toe collega s naar mijn idee kon de website vee l 2002 3 moer 77 inmiddels als kijkwijzer dient was een van de bekende letters medeklinkers h r m l t b eerste dingen die in de etalage terechtkwam tweetekenklanken ij mooie praktijkvoorbeelden van studenten bijvoorbeeld picto verhaaltjes uit de mini bij blij methodes zie figuur 4 goede schrijf hij is blij opdrachten proeftentamens en de evaluatie op hij bij de minimethodes hij bij t hij rijmt met name wat betreft de evaluatie op de mini hij lijmt methodes blijkt de website een uitkomst alle lijmt rijmt hij rijmt t mini methodes nakijken en van commentaar voorzien kost veel tijd bovendien is het de vraag figuur 4 voorbeeld van een picto verhaal niet weinig of studenten het commentaar lezen en ter harte letters nemen bepaalde fouten worden door alle studenten gemaakt met het ontstaan van de effectiever worden door er materialen van de website bedacht ik dat het evalueren van de studenten en van mij te etaleren zo ontstond methodes ook collectief zou kunnen gebeuren het idee van een virtuele etalage zie figuur 3 ook nu kan het schema dat aan het begin een fysieke etalage hadden we al de gemaakt is weer dienst doen ik loop alle bibliotheek onderdelen na en beschrijf wat ik aan goede en minder goede voorbeelden tegenkom in de bijvoorbeeld het schema dat we aan het begin mini methodes zie figuur 5 van de mo-

dule gemaakt hebben en dat aan studenten pabo ii klassen h en 1 van mieke smits opleidingsdocent nederlands betreft aanwijzingen bij de gemaakte mini methodes naar aanleiding van de opdracht in het kader van aanvankelijk lezen en schrijven module ne209 november 200 1 vooraf jullie hebben voor de module aanvankelijk lezen en schrijven mini methodes gemaakt als eerste wil ik iedereen complimenteren niet het resultaat aan het begin van de module was niet voor iedereen meteen helder wat de bedoeling was uit ervaring weet ik dat dat ook niet kan en ook niet hoeft jullie hoeven straks ook niet de leerlingen in een dag te leren lezen en schrijven het is een proces dat over een tijdperiode uitgesmeerd wordt en als het goed is zie je gaandeweg het proces het product vanzelf ontstaan bij jullie verliep dat ook zo en het resultaat vind ik fantastisch tijdens de rit terwijl jullie bezig waren met het maken van de methode viel me op dat jullie echt over het vak zaten te praten bijvoorbeeld ving ik op een gegeven moment een gesprek op over wat wel en niet onder auditieve analyse verstaan moest worden en welke oefeningen daarbij horen niet overtuigd van elkaars antwoorden werd de theorie erbij gehaald en hardop voorgelezen wat daar stond op die manier kwamen jullie gezamenlijk tot begrip co peratief en zelfstandig werken aan een probleem naast de theorie was ik ook in de buurt om jullie te helpen en op ideeën te brengen door op deze manier te werken denk ik dat jullie de ingewikkelde materie van het leren lezen en schrijven op eigen wijze hebben leren kennen zowel de theorie als de expertise van mij als opleidingsdocent hebben jullie ten volle benut om zelfstandig en zelfverantwoordelijk te leren over aanvankelijk lezen en schrijven er is nu een basis gelegd van waaruit je je kennis inzicht vaardigheden en attitude verder kunt ontwikkelen prima een pluim voor iedereen vooral ook omdat het iedereen is gelukt op tijd de spullen in te leveren samenwerken aan een product jullie hebben tijdens deze module ook ervaren dat samenwerken niet altijd even gemakkelijk is niet iedereen komt consequent naar de les waardoor het werken in vaste groepen moeilijker is verantwoordelijkheid hebben en voelen voor je leerproces gaat niet alleen jezelf aan maar ook de ander het proces doormaken doe je juist ook met anderen samen bouwen aan je kennis niet een mooi woord heet dat socio constructivisme het uiteindelijke product wordt daardoor beter 2002 3 moer 78 sonunigen van j u l l i e h e b b e n o n d e r v o e n d e t h e t u i t e i n d e l i j k e g e z a m e n l i j k e p r o d u c t m i n d e r m o o i w a s d o o r d a t e e n g r o e p s l i d n i e t b e r e i d w a s e r n e t z o v e e l t i j d e n e n e r g i e i n t e s t o p p e n e n h e t t i j d e n s d e l e s s e n o o k v a a k l i e t a f v e t e n d a t i s d e c o n s e q u e n t i e v a n s a m e n w e r k e n a a n e e n p r o d u c t a l s h e t g e e n g e z a m e n l i j k g e v o e l d e v e r a n t w o o r d e l i j k h e i d i s h e e f t d a t g e v o e l g e n v o o r d e k w a l i t e i t o m g e k e e r d w e r k t o o k e e n f a n t a s t i e k e g r o e p t r e k t e l k a a r o m h o o g t o t e e n b e t e r p r o d u c t e e n a s p e c t w a a r w e o o k i k a l s o p l e i d i n g s d o c e n t z e k e r n o g a a n d a c h t a a n m o e t e n b e s t e d e n i s h o e j e i e m a n d t e r v e r a n t w o o r d i n g k u i l t r o e p e n i n h o u d e l i j k e o p m e r k i n g e n n a e e n m o d u l e m e t z e s c o n t a c t m o m e n t e n v a n a n d e r h a l f u u r h e b b e n j u l l i e i n h o u d e l i j k v e e l g e l e e r d d o o r z e l f o e f e n i n g e n t e m a k e n e n e r a a n w i j z i n g e n v o o r d e l e e r k r a c h t b i j t e z e t t e n i s k e n n i s e n i n z i c h t i n h e t p r o c e s v a n l e z e n e n s c h r i j v e n o n t s t a a n i n d e m i n i m e t h o d e s z i e i k t e r u g w a t j u l l i e h e b b e n g e l e e r d e n w a a r j u l l i e n o g m o e t e n b i j s c h a v e n n i e t a l l e s k a n m e t e e n p e r f e c t z i j n d a t h o e f t o o k n i e t h i e r o n d e r z a l i k p e r

onde rdeel aangeven wat me i s opgeva ll en en wat er verbeterd kan wo rden ik vo l g daarbij d e in d eling va n het sche ma dat ook op deze website staat ik begi n me t h et proces van lezen eerst h et l eed i nginat eriaal dan h et l eer k rac ht- materiaa l daarna kom t h e t proces va n sc hrijven eerst het leerlingen materiaal daar na het leerkrachtmateriaal op basis van deze punten ku n ne n jullie je eigen werk nog een s doorlopen en kij k en of de op merki ng ook o p jullie meth ode van toepassi ng is o p die manier leer j e j e eigen werk ook t e bek ij ken reflec teren tip op de basi ssch oo l zo u je zoiet s ook eens ku nnen proberen proces van lezen lee rlingenmateriaal letters leren teken klankkoppelin g in het bee l d d at gekozen i s om een letter du idelijk te m a k en is de letter niet altij d h e rkenbaar dat i s wel de bedoe li ng soms wo rdt er een voorbee ld woo rd bijgeplaatst me t de l et ter di e geleerd moet worden h et is d e vraag of leerlinge n zon der meer weten om wel ke letter h et gaat sommige bieden a ls beel d ee n hoofdl etter aan h oofdl et te rs komen i n de regel pas in de niet klank zuivere periode aan de ord e en dan alleen bij h et l ezen r r zijn voor geoefende leze rs deze l fde letters maar voor kin d eren die net l ere n lezen en schrijven zijn h et aparte l etters die ook af- zo nde rlijk geleerd worden visu ele discriminatie gaat bij d e mees t en goed plaat- jes koppelen aan een woo rd i s begrijpen d lezen woord enschat uitbreiden e n geen visuel e di scrimina tie som m igen bieden schrij fletters aan b ij l eze n wor- den alleen drukle tters gebrui k t soms moeten er mee rdere letters h erkend wor- den bij discriminatie stee d s maar een l et ter tegelijk aanbieden oefen ingen zijn soms vee l complexer dan b ij visuele d iscr iminatie de bedoe l ing is bij voo rbeel d als leerlingen eerst een woord m oe ten lezen om een l ette r te h e rkennen als h et woord al ge l ezen ka n worden met de aangeboden le tters dan is de oefening v i su e l e d i sc ri min atie overb odig dat is te n s lo tte een vooroefen ing l etters woo rden zinnen teks t leze n hier zie i k prac htige oefenbla d en om woorden en zi nn en te l ezen toc h sluipt er bij p r a ktisc h iedereen wel een le tter in die nog nie t aan de orde is geweest i n de pic to verh a l en sluip e n som s ook n iet kl ankzuivere woorden bijvoorbeeld rond niet altij d worden dezel fde bij de leerlin- gen be k end ve ronderst elde letters voor de woordrij en en pic to verhalen ge- bruikt d at i s we l de bedoeling h e t is niet a l tijd d u i d elijk welke l ette rs be k end zij n oefen ingen om lett ers te lezen on tbre ken soms proces van lezen leerkrachtmaterialen a anleren van le tters aanwijzingen voo r het ma k en van h et gebaar b ij de l et ters moet ook voor een buiten staa n der h el de r zij n anders k an iemand a n ders jouw groe p niet z omaar overn e me n so mm i ge ge b aren m oete n in spiegelbee ld wo rde n voorgedaan h et is bel angrijk daarvoo r aanwi- zingen t e geven in de meest e boekjes zie i k geen verh a l en ove r de nieu we l etter da t is ja mme r aan de h an d van ve rhalen ont h ouden leerli ngen vaa k de letter ook beter le tter inbe dd en in ee n z involle context et ce te ra figuur 5 deel van de evaluatie op de mini methodes 2002 3 moer 79 door de evaluatie op de web- site te zetten nodig maria verkampen en willemien van gemerden ik studenten uit nog eens kritisch naar hun zie figuur 6 een aantal problemen in het kader eigen materiaal te kijken om te zien of het van lezen en schrijven beschreven en van geleverde commentaar ook op hun eigen commentaar voorzien en op het web ge- plaatst materiaal van toepassing is bovendien bleek de studenten die vragen

stellen naar aanleiding van evaluatie voor nieuwe groepen studenten die wat ze in de stage zien kunnen we nu naar de net een soortgelijke opdracht aan de slag website verwijzen om hun licht op te steken moesten extra handvatten te bieden bij het groot voordeel van de website is dat de maken van de mini methode afkijken zoals informatie gemakkelijk aangepast kan worden sommigen het in eerste instantie zagen blijkt en dat studenten die bijvoorbeeld inzicht willen veel eerder snel inzicht krijgen in door de hebben in de opzet van de module het web op opdracht met name de beginwoorden en letters kunnen bijvoorbeeld versnellers dual te variëren kunnen studenten niet zonder meer studenten studenten die afwezig zijn geweest elkaars oefeningen en materialen overschrijven onze volgende stap is alle informatie die nu op het web wordt aangeboden in een black daarnaast zijn er op de website mogelijkheden boardomgeving te plaatsen die omgeving is gecreeerd om met elkaar in discussie te gaan veel flexibeler dan de website die we nu tot onze over alles wat te maken heeft niet de inhoud en beschikking hebben opzet van de module ook weer met de bedoeling het onderwijs transparant te maken collegiale samenwerking voor elkaar studenten en collega's pabo arnhem kent veel parallelklassen die kunnen andere collega's die inmiddels ook deze je natuurlijk nooit in je eentje bedienen los van werkwijze volgen maken ook steeds meer het aantal vind ik samenwerking met collega's gebruik van de website bijvoorbeeld hebben van cruciaal belang voor goed onderwijs mijn de juf zegt zonen sander schrijft sander heeft waarschijnlijk een auditief probleem gekoppeld aan een dialect of accent waarbij de s en de z ongeveer of helemaal hetzelfde klinken ook al zegt de juf duidelijk zoi sander vertaalt dat mentaal als s en s chrijft dan op wat hij denkt dat hij gehoord heeft het kernonderdeel waar dit probleem mee te maken heeft is de auditieve discriminatie sander hoort niet goed het verschil tussen de s en de z de hulp die de juf sander bieden is a uitspraak oefeningen doen zowel met losse s en z klanken als met mkm woorden waarin de s en de z voor komen de juf zegt een klank of woord voor en sander zegt de juf na eventueel kan er geoefend worden met een spiegel erbij voor de goede mondstand bij de klankgebaar van de s en de z herhalen en auditieve discriminatie oefeningen doet sander maakt het gebaar van de s als hij de s klank hoort c invu oefeningen de juf zegt een woord so k sap zin ze te tc en sander vult op een blad waar o k a p i n et staat de goede letter in de juf moet era lert op zijn om in de oefen fase de z en de s klank duidelijk en correct uit te spreken een tweede verklaring voor het zonen probleem is dat sander niet goed weet hoe hij de z moet schrijven het kernonderdeel waar dit probleem mee te maken heeft is de klank tekenkoppeling de hulp die de juf sander in dit geval kan bieden is de klank s of z noemen sander zegt de klanken na het klankgebaar bij de klank maken sander maakt het gebaar ook de bijbehorende letter laten zien en het bijbehorende beeld bij de s kan dat een slang zijn in de vorm van een s en bij de z een grote letter z waar allemaal bijen omheen zwoemen ook zijn schrijfmotorische oefeningen zinvol in de lucht op de bank in het zand op een groot vel met krijt en gewoon niet potlood op papier tenslotte zijn woordje plaatje oefeningen zinvol een aantal afbeeldingen waarvan het bijbehorende woord met een z begint en een aantal andere afbeeldingen bij elke afbeelding wordt het wo-

ord opgeschreven zonder de eerste letter sander moet bij elk woord dat me een z begint die letter invullen let op je moet er zeker van zijn dat de betekenis van elke afbeelding duidelijk is voor het kind figuur 6 connnentaar vare opleidingsdocenten op lees en schriffproblemen 2002 3 mo er 80 collega maria verkampen was al in een vroeg hoe en of we erin slagen de black stadium betrokken bij de opzet van deze module boardomgeving als leeromgeving in te zetten het idee van de uitgeversopdracht viel al snel in gaan we volgend academiejaar uitproberen goede aarde en we besloten dezelfde werkwijze zodra we enig zicht hebben op de wijze van te volgen ook de wijze van evalueren en organiseren en het effect op het leren en etaleren wilden we gezamenlijk vorm geven onderwijzen zullen we maria verkainpen maar het kost tijd om aan elkaar duidelijk te willemien van gemerden en ik daarover maken welke mogelijkheden er allemaal zijn en berichten wat haalbaar is voor iedereen ook voor nieuwe collega s om een en ander goed op elkaar af te noten en literatuur stemmen vonden ave dat we voor onszelf ook studenten gebruiken de map zo leer je een uitdagende opdracht nodig hadden om kinderen lezen en spellen van jose schraven goed duidelijk te krijgen hoe we de module 2000 bij deze map horen twee precies in de fysieke en virtuele etalage zouden videobanden met behulp van het kunnen plaatsen en wat daarvan het nut zou zelfstudiepakket bij de map smits 1996 kunnen zijn ook voor ons geldt dat een kunnen de videobanden gericht bekeken opdracht functioneel moet zijn de functionele worden daarnaast gebruiken de studenten opdracht die we onszelf gegeven hadden was een kinderen leren lezen van henk huizinga workshop te verzorgen tijdens hetvelon congres 1993 inmiddels is er een praktische van 2001 te noordwijk-erhout met als titel didactiek voor het basisonderwijs portaal leerprocessen en werkwijze van de student en verschenen bij coutinho 2002 waarin deze de opleider in de fysieke en virtuele etalage juist beproefde werkwijze uitgangspunt is door aan zo n concrete opdracht te werken de z onder vakkennis versta ik de vakinhoudelijke workshop samen van voorbeelden te voorzien en vakdidactische en pedagogische aspecten zie te geven kregen we een veel beter inzicht in ook mijn artikel hierover in velon tijdschrift onze eigen werkwijze en wat wel en wat niet voor ierarenopleiders jrg 23 nr 2 april 2002 werkte op dit moment is het heel gemakkelijk 3 de waarom vraag kan pas echt aan de orde los van elkaar onderdelen aan de website toe te zijn als de studenten weten waarover ze het voegen die van nut zijn voor iedereen zowel hebben in het tweede deel van de module voor studenten als voor nieuwe collega s komt deze vraag pas expliciet aan de orde conclusie bacchini s r dekkers h paus th pullens met de uitgeversopdracht hebben we een m smits portaal een praktische taaldidactiek krachtige beginopdracht geformuleerd aan de voor het primair oridenvijs bussum couthino hand waarvan studenten actief vakkennis 2002 opbouwen leren praten over vakinhouden en hagen hans jubelientje leert lezen amsterdam leren vakinhouden te vertalen naar de praktijk van goor 1993 met behulp van de mini methodes is het vrij huizinga h kinderen leren lezen baarn gemakkelijk inzicht te krijgen in wat studenten bekadidact 1993 begrepen hebben van de stof de mini schraven jose zo leer je kinderen lezen en spellen methodes bieden bovendien weer moge zutphen 2000 lijkheden te reflecteren op eigen en andermans smits m j schraven zelfstudiepakket bij de leren her-

haling van de stof komt op deze wijze nap zo leer je kinderen lezen en spellen heel natuurlijk aan de orde zutphen 1996 het etaleren van de gevolgde werkwijze fysiek smits m leren reflecteren en construeren in en virtueel expliciteert ons eigen werken een pabo praktijk in moer 2002 1 waardoor het voor derden gemakkelijk is te blz 26 34 reflecteren op wat wij als opleidingsdocenten smits m in de ban van het opleiden doen eenieder kan zodoende kritisch de specifieke en algemene inbreng van meekijken en meedenken over de relevantie van opleidingsdocenten in velon tijdschrift voor de geboden inhouden en de samenhang met lerarenopleiders jrg 23 nr 2 april 2002 andere onderdelen van de opleiding blz 23 29 2002 3 moer 81